

3 Mehefin 2021

Annwyl gydweithiwr

Cwrdd ag anghenion myfyrwyr byddar mewn ysgolion a cholegau yn ystod tymor yr haf 2021

Mae hwn yn llythyr agored i chi oddi wrth dri mudiad blaenllaw sy'n cefnogi plant a phobl ifanc byddar yn y DU: y Gymdeithas Genedlaethol i Blant Byddar, y Gymdeithas Brydeinig Athrawon Pobl Fyddar (BATOD) a Phartneriaeth Genedlaethol Nam ar y Synhwyr (NatSiP).

Fel y nodwyd yn flaenorol, hoffwn ni gymryd y cyfle i amlygu'r camau y dylid eu cymryd i sicrhau bod myfyrwyr byddar yn parhau i dderbyn y gefnogaeth sydd ei hangen arnyn nhw, er pryderon a heriau parhaus coronafeirws. Rydyn ni'n arbennig o ymwybodol am y pryderon cynyddol am amrywiolion newydd o'r coronafeirws a pha effaith all y rhain gael ar gynlluniau presennol i lacio cyfyngiadau'r coronafeirws.

Defnyddir y term myfyriwr byddar i olygu unrhyw blentyn neu berson ifanc sydd ag unrhyw lefel o golled clyw. Gyda thua 2,500 o blant byddar ledled Cymru, gyda bron i 90% o'r rheini yn mynychu ysgolion prif ffrwdⁱ, hoffem ni fanteisio ar y cyfle hwn unwaith eto i ddiolch i chi am eich cefnogaeth i fyfyrwyr byddar dros y flwyddyn ddiwethaf.

Gorchuddion wyneb

Fel y byddwch chi'n sylweddoli, mae defnyddio gorchuddion wyneb yn cael effaith sylweddol ar fyfyrwyr byddar yn nhermau mynediad at ddysgu ond hefyd eu lles cymdeithasol ac emosiynol. Rydyn ni'n cydnabod pwysigrwydd iechyd cyhoeddus ac yn gwerthfawrogi'r camau y mae gweithwyr proffesiynol wedi'u cymryd i leihau effaith gorchuddion wyneb ar fyfyrwyr byddar.

Mae hyn yn fater lle gall canllaw newid yn gyflym. Ond ar adeg ysgrifennu'r llythyr hwn, mae [canllaw'r llywodraeth](#)ⁱⁱ yn nodi dylai gorchuddion wyneb gael eu gwisgo gan ddisgyblion dros 11 oed ar drafndiaeth ysgol. Dylai myfyrwyr a staff hefyd wisgo gorchudd wyneb ar ystâd yr ysgol, lle nad yw'n bosibl cadw pellter cymdeithasol, ar wahân i amser cinio a thu allan. Fel arall, dydy canllaw Llywodraeth Cymru ddim yn gofyn iddyn nhw gael eu defnyddio yn yr ystafell ddosbarth, er y gallai unigolion ddewis i'w gwisgo.

Fel mae Llywodraeth Cymru yn mynegi: *“dylid ystyried yn ofalus effaith gwisgo gorchudd wyneb ar ddysgwyr byddar neu ddysgwyr sydd wedi colli eu clyw i unrhyw lefel, gan fod cyfathrebu i lawer o bobl fyddar yn dibynnu'n rhannol ar allu gweld wyneb rhywun yn glir.”*

Nid ein rôl ni yw rhoi neu sylwi ar faterion iechyd cyhoeddus. Gofynnwn, os ydy masgiau neu orchuddion wyneb yn cael eu gwisgo yn eich lleoliad addysg, fod addasiadau rhesymol yn cael eu gwneud i sicrhau bod plant a phobl ifanc byddar yn gallu parhau i gael mynediad at addysg.

Gall yr addasiadau rhesymol hyn gynnwys, er enghraifft, gwisgo amddiffynwyr neu fasnachol masgiau wyneb clir, cynnydd mewn defnydd technoleg cymhorthion radio, hyfforddiant mewn ymwybyddiaeth o fyddardod ychwanegol. Dylai ysgolion a cholegau hefyd fod yn ymwybodol o'r eithriad sydd ar waith sydd yn caniatáu i rywun dynnu ei orchudd neu fasnachol masgiau wyneb am gyfnod byr os bydd angen iddynt gyfathrebu â rhywun sy'n dibynnu ar ddarllen gwefusau.

Er mwyn adnabod pa addasiadau rhesymol a fydd y mwyaf effeithiol, bydd yn bwysig trafod y mater gyda'r myfyriwr, y teulu ac Athro Plant Byddar peripatetig.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau i'r Gymdeithas Genedlaethol i Blant Byddar lle mae awdurdodau lleol (neu ysgolion) wedi prynu masgiau clir gall tîm cyllid yr awdurdod lleol adennill costau am hyn gan gronfa galedi llywodraeth leol Llywodraeth Cymru.

Mae mwy o wybodaeth ar gael ym [mhapur safbwynt](#)ⁱⁱⁱ y Gymdeithas Genedlaethol Plant Byddar ar orchuddion a masgiau wyneb mewn addysg. Ar wahân i hyn, mae [blog](#)^{iv} Cymdeithas Genedlaethol Plant Byddar yn cynnig gwybodaeth ar ddarparu masnachol masgiau wyneb clir.

Cymorth arbenigol

Mae nifer fawr o fyfyrwyr byddar yn dibynnu ar gymorth arbenigol gan ystod eang o weithwyr proffesiynol, yn cynnwys Athrawon Plant Byddar peripatetig, therapyddion lleferydd ac iaith, cynorthwyrwyr addysgu a gweithwyr cymorth cyfathrebu. Rydyn ni'n disgwyl bydd ysgolion a cholegau yn gwneud popeth a allan nhw i drefnu a hwyluso mynediad at y cymorth arbenigol hwn. Rydyn ni'n gobeithio bod ehangu'r rhaglen frechu a defnydd ehangach o brofion llif unffordd wedi chwalu unrhyw rwystrau sy'n weddill yn y mater hwn.

Mae [arweiniad gan Lywodraeth Cymru](#)^v wedi bod yn glir gan ddweud y dylai Athrawon Plant Byddar peripatetig gael caniatâd i fynd i mewn i ysgolion a cholegau:

“Gall athrawon llanw, athrawon peripatetig a/neu staff dros dro eraill symud rhwng ysgolion. Dylent sicrhau eu bod yn lleihau cyswllt ac yn cadw cymaint o bellter ag sy'n bosib o aelodau staff eraill. Dylai arbenigwyr, therapyddion, clinigwyr a staff cymorth arall i ddisgyblion sydd ag AAA ddarparu ymyriadau fel arfer. Dylai ysgolion:

- *ystyried sut mae rheoli pobl eraill sy'n ymweld â'r safle, fel contractwyr*
- *sicrhau bod canllawiau'r safle ar gadw pellter cymdeithasol/corfforol a hylendid yn cael eu hegluro i ymwelwyr wrth iddynt gyrraedd neu cyn hynny*
- *sicrhau bod arwyddion yn cael eu defnyddio a'u dangos yn amlwg ar y safle*

Lle bo hynny'n bosibl, dylai ymweliadau ddi-gwydd y tu allan i oriau'r ysgol. Dylid cadw cofnod o'r holl ymwelwyr oherwydd efallai y bydd angen yr wybodaeth hon rywbryd yn y dyfodol i gynorthwyo strategaeth Profi, Orlhain, Diogelu Llywodraeth Cymru.”

Arholiadau ac asesiadau

Bydd yn bwysig bod unrhyw raddau y mae pobl ifanc byddar yn eu derbyn yn adlewyrchu eu gallu a chyraeddiadau yn deg. Gofynnwn fod:

- trefniadau mynediad priodol ar waith ar gyfer unrhyw 'arholiadau bach' a all gael eu defnyddio a/neu fod hygyrchedd unrhyw ffug arholiadau blaenorol yn cael eu hystyried cyn penderfynu ar radd

- cyngor wedi cael ei ofyn amdano gan Athro Plant Byddar (neu arbenigwr priodol arall) ar y dystiolaeth a ddefnyddir gan ysgolion a cholegau ar gyfer graddio.

Gall methu â chymryd y camau hyn fod yn sail ar gyfer apêl gan fyfyrwr byddar.

Cymorth i ddal i fyny

Bydd Athrawon Plant Byddar peripatetig a gwasanaethau cymorth synhwyraidd yn parhau i chwarae rôl allweddol mewn cynnig cyngor a chymorth fel rhan o unrhyw raglenni dal i fyny neu hyfforddiant a all fod ar gael i unrhyw fyfyrwr byddar unigol. Bydd hyn yn arbennig o bwysig os ydy hyfforddiant neu gymorth i dal i fyny yn cael eu cynnig gan rywun nad ydynt wedi gweithio gyda phlentyn byddar o'r blaen.

Mwy o wybodaeth

Mae ein canllaw yn cynnig awgrymiadau pellach ar gamau lliniarol ar yr uchod a materion eraill a fydd yn eich galluogi chi i sicrhau bod myfyrwr byddar yn gallu parhau i gael mynediad at addysg.

- [Canllawiau ar gyfer ysgolion](#)^{vi} (Saesneg)
- [Canllawiau ar gyfer ysgolion](#)^{vii} (Cymraeg)
- [Canllawiau ar gyfer colegau](#)^{viii} (Saesneg)
- [Canllawiau ar gyfer colegau](#)^{ix} (Cymraeg)

Mae [blog coronafeirws i weithwyr proffesiynol](#)^x Y Gymdeithas Genedlaethol i Blant Byddar hefyd yn cynnwys mwy o wybodaeth am y coronafeirws a chefnogaeth i fyfyrwr byddar ac yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd, mewn ymateb i unrhyw newidiadau mewn canllawiau'r llywodraeth a/neu adborth gan weithwyr proffesiynol. Mae ystod o adnoddau sy'n gysylltiedig â'r coronafeirws hefyd ar gael trwy [BATOD](#)^{xi} a [NatSIP](#)^{xii}.

Yn ogystal â chysylltu â'ch gwasanaeth addysg arbenigol i blant byddar leol, gallwch hefyd gysylltu â [llinell gymorth](#)^{xiii} y Gymdeithas Genedlaethol i Blant Byddar os hoffech wybodaeth, cyngor neu gefnogaeth bellach.

Diolch am ystyried y materion hyn.

Yn gywir,

Debbie Thomas, Pennaeth Polisi a Dylanwadu (Cymru), Cymdeithas Genedlaethol Plant Byddar Cymru

Martin Monksfield, Llywydd, BATOD

Lindsey Rousseau, Hwylusydd, NatSIP

ⁱ Yn cynnwys plant mewn ysgolion prif ffrwd gyda darpariaeth adnoddau. Ffynhonnell: www.ndcs.org.uk/CRIDE neu www.batod.org.uk/information/cride-reports/. (tudalennau yn Saesneg)

ⁱⁱ <https://gov.wales/operational-guidance-schools-and-settings-html> (Saesneg) neu <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> (Cymraeg)

ⁱⁱⁱ www.ndcs.org.uk/media/6209/face-covering-in-education-position-paper.pdf

^{iv} www.ndcs.org.uk/blog/clear-face-masks-and-face-coverings-where-to-buy-and-what-to-look-for/ (tudalen yn Saesneg)

^v <https://gov.wales/guidance-learning-schools-and-settings-coronavirus> (Saesneg) neu <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> (Cymraeg)

-
- vi www.ndcs.org.uk/media/6009/education-and-coronavirus-advice-to-schools-february-2021.pdf
- vii www.ndcs.org.uk/media/6020/education-and-coronavirus-advice-to-schools-february-2021-welsh.pdf
- viii www.ndcs.org.uk/media/6053/education-and-coronavirus-advice-to-colleges-february-2021docx.pdf
- ix www.ndcs.org.uk/media/6054/education-and-coronavirus-advice-to-colleges-february-2021-welsh.pdf
- x www.ndcs.org.uk/blog/coronavirus-and-support-for-deaf-children-information-for-professionals/
- xi www.batod.org.uk/resource/suggested-resources-from-batod-members/
- xii www.natsip.org.uk/coronavirus-advice-and-resources
- xiii www.ndcs.org.uk/helpline